

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 17, din 27.10.2009

Acordul privind micul trafic la frontiera cu România și ultimele evoluții în relațiile UE-RM

*Transcriptul emisiunii radiofonice, din 25 octombrie, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. **Acordul privind micul trafic la frontieră: implementarea practică**
2. **Ultimele evoluții în relațiile Chișinăului cu Uniunea Europeană**

Corneliu RUSNAC, moderator Imedia: Bună ziua, stimați ascultători, sunt Corneliu Rusnac și, ca de obicei, la această oră, vă invit la o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert.

Astăzi vom discuta despre acordul privind micul trafic la frontiera cu România, parafat la 20 octombrie, la Chișinău, și despre ultimele evoluții în relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

Invitații noștri de astăzi sunt doamna Elena Echim, directorul Departamentului drept internațional de la Ministerul de Externe, și domnul Eugen Revenco, director de programe la Asociația pentru Politică Externă. Bună ziua și bine ați venit!

Elena IACHIM, directorul Departamentului drept internațional al MAIE: Bună ziua!

Eugen REVENCO, director de programe APE: Bună ziua!

Corneliu RUSNAC: Așadar, marți a fost parafat acordul privind micul trafic la frontieră, document care a provocat în ultimii 2 ani polemici aprinse în societate. Vedem că până la urmă, negocierile au durat cel mult o zi și jumătate. Acordul prevede că cetățenii moldoveni din localitățile situate în apropierea frontierei cu România vor putea trece granița, fără a avea nevoie de vize, doar în baza unui permis special. Doamnă Echim, care va fi procedura de eliberare a acestor permise și de ce acte vor avea nevoie oamenii pentru a obține permisele respective?

1. **Acordul privind micul trafic la frontieră: implementarea practică**

Elena ECHIM: Condițiile de obținere a permisului de mic trafic la frontieră nu sunt atât de multe. Cetățenii pot traversa frontiera în baza permisului de mic trafic de frontieră și în baza pașaportului de călătorie în străinătate. Pentru a obține acest permis, cetățenii Republicii Moldova care locuiesc în zona de frontieră se vor adresa autorităților României pentru a obține acest permis și unica condiție este ca ei

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 17, din 27.10.2009

să locuiască legal în zona de frontieră, de cel puțin un an, și să dovedească că au necesitatea de a călători frecvent pe teritoriul României.

Corneliu RUSNAC: Deci nu oricine va putea obține acest permis, ci doar cei care au nevoie să călătorească frecvent dincolo.

Elena ECHIM: Prima condiție este să locuiască legal în zona de frontieră, de cel puțin un an, și să aibă temeiuri pentru a călători frecvent pe teritoriul României.

Corneliu RUSNAC: Care va fi raza de acțiune a acordului, adică acea distanță maximă de la hotar la care ar trebui să fie situate localitățile ca locuitorii acestora să cadă sub incidența acordului? Și cum vor ști oamenii dintr-o localitate sau alta că pot solicita permise de mic trafic de frontieră?

Elena ECHIM: Regula generală este că acest acord se aplică cetățenilor care locuiesc în raza de 30 km de la frontieră. Însă, în cazul în care o localitate se începe până la 30 km și se întinde peste această limită de 30 km, deci această localitate în limita a până la 50 km de la frontieră va fi considerată că se află în zona de frontieră. Deci, 30 km se extind până la 50 km, în cazul în care localitatea începe de la mai puțin de 30 km.

Cum vor cunoaște persoanele? Acest acord conține în anexă lista localităților care fac parte din zona de frontieră. Orice anexă din acord este parte integrantă a acordului, deci în cazul în care acordul va intra în vigoare sau după ce el va intra în vigoare, el urmează a fi publicat și publicul larg va cunoaște și anexele, care indică aceste localități, locuitorii cărora pot să beneficieze de prevederile acestui acord.

Corneliu RUSNAC: Există estimări în privința numărului de cetățeni moldoveni, care vor cădea sub incidența acordului?

Elena ECHIM: Numărul cetățenilor va depinde de cei care doresc. Deci, nu toți locuitorii dintr-o localitate vor merge sau vor traversa frontiera în baza acestui regim de mic trafic de frontieră. Pot doar să vă spun, estimativ, numărul localităților care vor beneficia de acest regim este aproape 600 de localități de pe teritoriul Republicii Moldova. Din partea României, din păcate, încă nu avem aceste date, nu pot să vă spun.

Corneliu RUSNAC: La ce distanță în România, cetățenii din zona de frontieră ar putea să se deplaseze și ce li se va întâmpla, în cazul în care vor depăși această limită permisă, cum ar putea fi sancționați?

Elena ECHIM: Zona de frontieră este egală și pe teritoriul Republicii Moldova, și pe teritoriul României, până la 50 km, cum am menționat. Cetățenii care vor trece frontiera vor avea posibilitatea de a călători de-a lungul frontierei, în limita de 50 km pe teritoriul României.

Corneliu RUSNAC: Va exista o listă sau o hartă cu zona în care vor avea dreptul să călătorească? Pentru că în cazul acesta s-ar putea rătăci foarte ușor, ca să zic așa.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 17, din 27.10.2009

Elena ECHIM: Exact. După cum am menționat, acest acord va avea o anexă ce urmează a fi completată și de partea moldovenească, și de partea română. Deci, partea română va întocmi o listă a acestor localități care intră în zona de frontieră și atunci orice călător va putea ușor să se orienteze: care localitate intră în zona de frontieră și care nu intră.

În cazul în care această zonă de frontieră va fi depășită de către persoana vizată, sancțiunile vor fi: readmisia persoanei, deci, expulzarea de pe teritoriul României pentru cetățenii Republicii Moldova. Asta este regula generală în ce privește acordurile de readmisie și călătoriile reciproce ale cetățenilor. Sancțiunea expresă prevăzută în acordul despre care discutăm este retragerea acestui permis de mic trafic.

Corneliu RUSNAC: Ce beneficii vor obține cetățenii Republicii Moldova de pe urma convenției? Vor putea să transporte produse agricole în România, de exemplu, fără taxe, pentru a le vinde acolo, cum s-a vehiculat în presa de la Chișinău?

Elena ECHIM: Unul dintre temeiuri, care pot sta la baza obținerii acestor permise de mic trafic este și participarea la programe în domeniul economic, inclusiv schimburi în domeniile economic, științific, cultural, medical, sportiv, mass-media și domeniul educației. Deci, schimburile economice vor putea fi efectuate în limita în care prevede legislația vamală a statelor părți. Deci, condițiile și regulile care există la moment pentru traversarea frontierei și pentru mărfurile care pot fi transportate peste frontiera Republicii Moldova și, respectiv, a României, ele rămân în vigoare și nu fac obiectul de reglementare a acestui acord.

Corneliu RUSNAC: Cetățenii din zona de frontieră vor avea cumva dreptul să muncească în România?

Elena ECHIM: O prevedere expresă în acest sens nu este în acest acord. Acest acord permite doar șederea neîntreruptă timp de trei luni pe teritoriul României, în cazul cetățenilor Republicii Moldova.

Corneliu RUSNAC: Acordul a fost, deocamdată, doar parafat. Pentru a intra în vigoare, el urmează a fi avizat de Comisia Europeană, iar apoi, semnat de premierii român și moldovean. Se știe cumva în cât timp ar putea intra în vigoare acest document și când ar putea fi semnat?

Elena ECHIM: Momentul semnării și momentul intrării în vigoare a acestui acord nu coincid. Evident că anterior semnării, după cum ați menționat, este nevoie de a obține avizul pozitiv al Comisiei Europene, iar după semnare, statele vor îndeplini procedurile interne necesare pentru punerea în vigoare a acestui acord. Pentru Republica Moldova, această acțiune de punere în vigoare va fi emiterea unei hotărâri de guvern pentru aprobarea acestui acord. După ce statele, părțile contractante își notifică reciproc că au finalizat procedurile interne, acest acord va intra în vigoare.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 17, din 27.10.2009

2. Ultimele evoluții în relațiile Chișinăului cu Uniunea Europeană

Corneliu RUSNAC: Aș vrea să discutăm acum și despre ultimele evoluții în relațiile Chișinăului cu Uniunea Europeană și să-l includem în discuția noastră și pe domnul Revenco. Pe 21 octombrie, la Chișinău a avut loc prima reuniune de consultări ale guvernului Republicii Moldova și Comisiei Europene cu participarea reprezentanților președinției UE pe marginea viitorului acord dintre Republica Moldova și UE. Acest acord va fi unul de asociere, iar negocierile asupra lui vor începe în ianuarie 2010. Domnule Revenco, ce înseamnă un acord de asociere și prin ce se deosebește el de fostul acord de parteneriat și cooperare cu UE?

Eugen REVENCO: Actualul acord de parteneriat și cooperare este prima înțelegere care a legat politic relațiile dintre Republica Moldova și țările membre ale UE, și instituțiile europene. Între timp, instituțiile europene au evoluat, sunt competențe noi, țările membre au devenit mai multe, dar și calitatea dialogului dintre Republica Moldova și UE s-a intensificat. Deja acest fapt că Moldova este o țară limitrofă cu UE, trebuie să fie reflectat în noua înțelegere. UE între timp și-a elaborat o politică estică, din care facem parte – ne place, nu ne place, dar suntem parte a acestei politici europene – și aceste elemente vor trebui să fie reflectate în noul acord de asociere.

Compartimentul politic trebuie să obțină o clarificare și niște mecanisme noi de cooperare, care să reflecte intensificarea raporturilor, periodicitatea întâlnirilor, calitatea întâlnirilor, formele întâlnirilor, inclusiv forme de cooperare și întâlnire sau forme de susținere, de integrare a societăților civile.

Trebuie să fie o deosebire numai între compartimentul ce ține de comerț. Acordul de parteneriat și cooperare nu s-a referit la libertăți, la cele 4 libertăți. El are câteva compartimente, care țin de cooperarea politică, care țin de cooperarea în materie de investiții, cooperare și acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate pe care deja o avem în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului și o serie de prevederi care nu vin decât să creeze o anumită claritate, în anumite raporturi între țările noastre și elemente de susținere a reformelor. Situație care reflectă dezvoltarea raporturilor de la începutul anilor '90, când Moldova abia a reapărut pe hartă.

Acordul de asociere însă trebuie să vorbească despre acele 4 libertăți, care ni le dorim noi - circulația persoanelor, serviciilor, capitalurilor și mărfurilor - într-un regim pe care ni l-am dori, să fie liberă, adică fără obstacole, cu înlăturarea barierelor care există, fie ele bariere tarifare sau netarifare. Dar esențial, din punct de vedere politic, ar fi acordarea acelei perspective europene.

Corneliu RUSNAC: Acordul de asociere este un acord tip sau conținutul acestuia va depinde doar de capacitatea de negociere a guvernului de la Chișinău?

Eugen REVENCO: UE este un organism foarte complex, care conține 27 de state membre. Este foarte greu să ne închipuim că aceste 27 de state membre vor acorda mandat de negocieri Comisiei și Comisia ar avea o flexibilitate enormă în modelarea și negocierea de fiecare dată a unui nou acord.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 17, din 27.10.2009

Mai mult ca atât, acest acord de asociere se va înscrie în liniile generale ale Parteneriatului Estic, cu siguranță. Deci, este naiv să credem că fiecare țară își va avea un acord de asociere separat, individual. Doar că Ucraina deja a negociat în mare parte un acord. Forma, asemănarea acestui acord probabil va fi ca o machetă pentru toți, așa cum a fost și acordul pentru parteneriat și cooperare, așa cum au fost și acordurile de asociere pe care le-au avut țările din Europa Centrală și de Est. Evident, atunci când se negociază un acord, fie el chiar și cadru, fiecare țară are posibilitatea să-și individualizeze, în limita mandatului care este, sau în limita acestei machete generale, poate să individualizeze relația sa. Bunăoară, este greu să ne închipuim că Moldova va negocia foarte mult despre pește sau pescuit, în condițiile în care noi nu avem o asemenea industrie pe care o are, spre exemplu, aceeași Ucraina, sau mineritul și obținerea cărbunelui, o ramură care, iarăși, nu ține de noi.

Deci, cu siguranță că va fi nevoie de individualizat. Doar Republica Moldova are anumite particularități pe care nu le au și alte țări. Bunăoară, specificul relației sale cu țările din Balcani. Și legătura durabilă și istorică, culturală, lingvistică, și legătura economică, probabil, pe care Moldova ar putea s-o valorifice sau să o individualizeze în acest nou acord. Pentru că nu există altă țară în vecinătatea UE care în întregime să împărtășească o limbă, o cultură și o istorie cu una din țările membre ale UE. Acest element de individualizare poate fi exploatat. Nu există altă țară în acest Parteneriat Estic care să se afle la o etapă atât de dezvoltată în relațiile sale cu țările din Balcani, cu același CEFTA unde am fost destul de activi în încheierea aceluși acord de comerț liber. Iarăși, prezența Moldovei în Europa de Sud-Est este mult diferită și mult mai avansată, decât oricare altă țară, fie Belarus, fie Ucraina, Armenia, Azerbaidjan sau Georgia.

De aceea, Republica Moldova poate pretinde la o individualizare, doar că nu trebuie să depășească cadrul acestui Parteneriat Estic care există și, mai mult ca atât, acest document trebuie în primul rând să creeze premise sau să lase ușile deschise pentru individualizare ulterioară, care poate fi făcută, poate fi precizată prin înțelegere și acorduri bilaterale suplimentare.

Corneliu RUSNAC: Dar, cetățeanul de rând ce ar putea obține de pe urma acestui acord? Cum ar putea simți el beneficiile unui acord de asociere dintre Republica Moldova și UE?

Eugen REVENCO: Beneficiile acestui acord vor veni cu timpul, nu sunt niște beneficii imediate. Acest acord trebuie să permită, într-un final, cetățenilor Republicii Moldova să circule mai ușor în spațiul UE, să poată vinde mai ușor mărfurile produse în Moldova în spațiul UE, să poată obține și circula capitaluri între UE și Republica Moldova, să poate presta servicii nu doar transfrontaliere, nu doar în România, dar și la distanțe mai mari și cu o libertate mult mai mare, inclusiv stabilirea întreprinderilor peste hotare și venirea întreprinderilor străine în Republica Moldova. Deci, se înlătură o serie de bariere și aceste bariere trebuie să ne simplifice nouă tuturor viața. Evident, noi sperăm că vor veni investiții străine și vor fi create locuri de muncă mult mai multe, asta ne dorim, asta așteptăm și, un lucru important, că perspectiva europeană pe care vrem să o obținem în acest acord ar trebui să deschidă calea Republicii Moldova spre aderarea la UE, spre aderarea la acest spațiu de securitate, de prosperitate și de liniște.

Corneliu RUSNAC: În general, cât ar putea dura negocierile asupra acordului de asociere și de ce depinde semnarea lui cât mai rapidă?

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 17, din 27.10.2009

Eugen REVENCO: Eu nu m-aș angaja acum în a face previziuni cât va dura, pentru că negocierile nu au numai compartimente tehnice de negocieri. Voința politică, schimbarea realităților nu depind numai de autorități. Și doar dorința de a schimba nu este suficientă. Este nevoie de a implementa aceste modificări, a aduce alte realități și atunci negocierile pot dura mai puțin sau mai mult. Vedem că Ucraina a negociat o mare parte deja, în 2 ani și jumătate, și încă nu a dus lucrurile până la capăt. Alții, am văzut că acordul privind micul trafic la frontieră s-a negociat într-o zi, ceea ce nu s-a făcut în mai bine de 2 ani de zile. În cadrul acestor negocieri este important ca autoritățile să poată bine desluși care sunt funcțiile, rolurile lor în interiorul societății, în Republica Moldova, ce este de făcut și, doi, cum să facă aceste lucruri să fie văzute, înțelese, acceptate de partenerii europeni și să obțină acele preferințe pe care și le doresc. Evident, și din partea UE este nevoie de o mai bună cunoaștere a Republicii Moldova și aici, iarăși, nu numai europenii trebuie să-și dea interesul, dar noi trebuie să le trezim lor interesul. Deci, este un lucru multidimensional. Perspective? Eu nu m-aș angaja acum să dau careva perspective. Altceva e că politicienii pot trasa obiective pe care ar vrea să le atingă, spre care ar tinde să le realizeze într-o anumită perioadă de timp.

Corneliu RUSNAC: Viitorul acord de asociere ar putea include și liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii moldoveni care vor dori să călătorească în UE?

Eugen REVENCO: Ceea ce știm e că autoritățile noastre ar dori și își doresc ca acest acord să recunoască perspectiva liberalizării circulației fără vize în spațiul UE. Eu aș vrea să extind sau să lămuresc această noțiune: nu este vorba numai de circulația în UE, pentru că probabil, interesul nostru este nu doar a obține dreptul de călători în scopuri turistice, dar de a intensifica relațiile, raporturile noastre, inclusiv pentru mobilitatea forței de muncă și pentru specialiști cu calificare, și fără calificare, pentru studenți, pentru pensionari, pentru toate categoriile populației, așa cum este în spațiul UE. Deci, trebuie această libertate înțeleasă pe larg și acesta este obiectivul. Cel puțin această calitate trebuie să fie reflectată în acest acord și Republica Moldova are premise pentru a negocia o asemenea liberalizare. Dar deja este un detaliu tehnic: va fi și cât de mult va fi detaliată această perspectivă sau această libertate în acordul de asociere? Va conține detalii despre regimul de călătorie sau va fi poate un instrument suplimentar, paralel, un acord suplimentar referitor la regimul de călătorii? Este deja o nuanță care va fi clarificată pe parcursul negocierilor, cât de adâncă se va dori ca să fie această componentă de liberalizare a circulației persoanelor.

Corneliu RUSNAC: Spre regret, timpul rezervat emisiunii noastre a expirat, eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența la acest program. Stimăți ascultători, eu, Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de fundația Friedrich Ebert. Aici vă spun la revedere și vă aștept săptămâna viitoare la un nou program. Pe curând!